

fairPACCT

**De kloof tussen inzet en
inkomsten van popmuzikanten**

Bastiaan Vinkenburg & Sylke Clemens

16 JANUARI 2023

De kloof tussen inzet en inkomsten van popmuzikanten

De Ketentafel Popmusici van fairPACCT richt zich op het verkrijgen van inzicht in de inkomsten van popmuzikanten uit liveoptredens en het onderzoeken van mogelijkheden om deze inkomsten te verhogen tot fair pay. Op verzoek van de Ketentafel heeft Berenschot geanalyseerd hoe groot deze kloof is op basis van onderzoeken onder popmuzikanten, poppodia, boekers en branchevertegenwoordigers. De uitkomsten van deze analyse zijn voor een deel indicatief omdat deze zijn gebaseerd op gemiddelden uit steekproeven en veronderstellingen die met diverse bronnen zijn getoetst.

Popmuzikanten die actief zijn in Nederland kennen een lange en divers ingevulde werkweek van gemiddeld bijna 50 uur. Zij geven, zo bleek ook uit eerdere onderzoeken, gemiddeld 80 liveoptredens per jaar. De gemiddelde inzet voor één liveoptreden is 15,4 uur, voor zowel individuele als gezamenlijke voorbereiding en het optreden zelf. Popmuzikanten die grotendeels actief zijn in het livecircuit besteden dus per jaar 160 dagen hieraan. Inkomsten voor popmuzikanten uit liveoptredens wisselen sterk en zijn op dit moment vooral afhankelijk van marktwerking. De Ketentafel Popmusici streeft naar meer samenhang tussen de inkomsten en de fase van ontwikkeling van een act. Met behulp van een nieuw ontwikkelde tool kan op basis van 11 objectieve criteria deze fase (0 t/m 4) worden geïdentificeerd. Fase 0 (starting up) en fase 1 (upcoming) zijn opbouwfasen in reputatie. In fase 2 (developing) speelt de act in de kleine zalen van de VNPF-podia en werkt deze met een klein professioneel team.

Berenschot heeft met de Ketentafel Popmusici een vergelijking gemaakt tussen een fair pay beloning, een beloning op het sociaal minimum en de praktijk. Een modaal inkomen voor een zelfstandige professional vraagt om een vergoeding van € 414 per bandlid per optreden. Bij inkomsten op basis van minimumloon moet een act € 258 per bandlid per optreden opleveren. Dit minimumbedrag lijkt in eerste instantie onder de Sena-norm per 2023 van € 290 per persoon te liggen, maar van het bedrag van de Sena-norm zullen nog bandkosten (zoals reiskosten of het betalen van crew) afgaan. De kostenstructuur van poppodia en acts brengt met zich mee dat van de gage voor een developing act (fase 2) met vier personen echter slechts circa € 100 per persoon overblijft, nadat reis- en onkosten, crew en management zijn betaald.

Conclusie van deze analyse is dat de daadwerkelijke inkomsten van popmuzikanten uit liveoptredens met een redelijke staat van dienst maar één derde zijn van het sociaal minimum en maar één vierde van fair pay beloning. Er zijn jaarlijks 8.000 optredens in kleine zalen en voorprogramma's van grote zalen. Als bandleden voor dergelijke optredens in fase 1 en 2 een fair pay beloning zouden krijgen, is daarvoor € 7,8 miljoen per jaar méér nodig. Dit geld is niet op te brengen binnen de popsector zelf of uit hogere publieksinkomsten. Zonder extra inkomensondersteuning of financiële impulsen voor de popsector is fair pay voor de meeste popmuzikanten onhaalbaar.

Inhoudsopgave

	Inleiding en aanpak	03		
1.	Poppodia	06		
	Hoe ziet de financiering eruit bij poppodia?	07		
	Feiten over poppodia, programmakosten en gages	08		
2.	Tijdsbesteding	11		
	Drie categorieën van activiteiten	12		
	Algemene bevindingen enquête	13		
	Hoe popmuzikanten hun week inrichten	14		
	Hoeveel tijd kosten livegerelateerde activiteiten?	15		
3.	Carrièrefasen	18		
	Ontwikkeling van een tool	19		
	Toelichting verschillende fasen	20		
	Per fase een passend beloningsperspectief	21		
			4.	Inkomsten - het streven en de praktijk
				22
				Berekening minimale inkomsten per optreden
				23
				Wat houdt een muzikant over aan een optreden?
				24
				Vergelijk praktijk, sociaal minimum en fair pay
				25
				Jaarinkomsten popmuzikant
				26
				Hoe groot is de honorariumkloof?
				28
			5.	Verkennen van oplossingen
				29
				Oplossingen binnen de keten: onwaarschijnlijk
				30
				Aanvullende financiering vanuit diverse fondsen
				31
				Bijlagen
				32

Inleiding

Platform ACCT, een initiatief dat wordt gefinancierd door het ministerie van OCW, is opgericht om de positie van werkenden in de creatieve en culturele sector te verbeteren. Een van de programmaliijnen heet fairPACCT. Dit specifieke programma gaat over het bevorderen van gezamenlijke afspraken omtrent betere arbeidsvoorwaarden binnen verschillende deelsectoren. De deelsector popmuziek (hierna genoemd: Ketentafel Popmusicici) heeft aan Berenschot gevraagd het volgende te ontwikkelen:

1. Een hulpmiddel om inzicht te geven in de urenbesteding van popmuzikanten bij een concert/optreden.
2. Een hulpmiddel voor het berekenen van verschillende honoraria c.q. uurtarieven, afhankelijk van de fase van ontwikkeling van een band, artiest en sessiemuzikant.
3. Een onafhankelijke analyse van Berenschot over de uitkomsten die deze hulpmiddelen opleveren.

In de Ketentafel Popmusicici werken muzikanten, podia, festivals, boekers en managers samen om tot een honorariumrichtlijn te komen voor liveactiviteiten van popmuzikanten. In praktijk weten we dat muzikanten hun inkomsten uit meerdere activiteiten halen zoals lesgeven, (auteurs)rechten en produceren. Deze analyse richt zich echter op de liveactiviteiten om zo het probleem van onderbetaling van livemuzikanten beter zichtbaar te maken en te kunnen adresseren. Het gaat de Ketentafel Popmusicici om inkomsten die popmuzikanten genereren uit activiteiten gerelateerd aan live spelen, specifiek hun 'verschijning op het podium.' Dit gaat daarmee niet over bronnen van inkomsten als verkopen van merchandise, Buma of albumverkoop. In dit stuk hebben we het bovendien specifiek over VNPF-podia. Deze poppodia en festivals hanteren de VNPF-cao en streven daarmee in principe het naleven van de Fair Practice Code (en dus fair pay) na. Poppodia die onder een andere cao vallen of geen cao hanteren, kunnen uiteraard ook een nader te ontwikkelen honorariumrichtlijn naleven.

Er zijn in het verleden al verschillende normtarieven vastgesteld. De NPO hanteert vanaf 1 oktober 2022 een minimumvergoeding van € 250 per persoon en maximaal € 1.000 per act. Daarnaast is er de Sena-gagenorm van € 290 per artiest (vanaf 1 januari 2023). Aan deze richtlijnen ontbreekt echter een duidelijke openbare onderbouwing. Dit document laat de gedachtenvorming zien achter een vast te stellen gagenorm. De kloof tussen fair practice en de praktijk wordt uiteengezet en er worden suggesties gedaan hoe uurtarieven te berekenen zijn. Op de volgende pagina gaan we verder in op de aanpak. Daarna gaan we achtereenvolgens in op: financiering van poppodia, tijdsbesteding van popmuzikanten, de carrièrefase van een act en de huidige praktijk van tariefbepaling. Tot slot verkennen we oplossingsrichtingen om de kloof te dichten.

Aanpak

Achtereenvolgens hebben we verschillende stappen doorlopen:

- Documentstudie
- Bijwonen van de algemene Ketentafel-vergaderingen
- Organiseren van drie werkgroepen
- Uitzetten van twee enquêtes
- Informatie samenbrengen in een gedachtenlijn
- Opstellen van een rapportage over deze analyse

De afgelopen jaren is al flink wat onderzoek gedaan naar dit onderwerp. Er zijn onderzoeken naar de inkomsten van popmusici ('Pop, wat levert het op?' door Cubiss in 2015 en HTH-research in 2020 & 2021), de stand van zaken in de Nederlandse popsector (door Dialogic in 2020) en naar de werking van het Nationaal Podiumplan (Quickscan door Hey Ho Let's Go Music in 2022). Daarnaast is in 2021 de 'Nederlandse Livemuziek Monitor' verschenen waarin de Erasmus Universiteit Rotterdam en de Hogeschool Rotterdam allerlei bevindingen presenteren over poppodia, festivals en popmuzikanten. Tot slot houdt de VNPF jaarlijks gegevens bij van al haar leden in het Poppodium Analyse Systeem (PAS). Al deze gegevens hebben wij geanalyseerd en naar een aantal onderzoeken wordt in dit document gerefereerd.

Zoals gezegd hebben we daarnaast drie verschillende werkgroepen georganiseerd (lijsten met deelnemers zijn te vinden in bijlage 1):

1. **Carrièrefase:** bij verschillende fases in een carrière horen verschillende beloningsperspectieven. De Ketentafel heeft een tool ontwikkeld om acts in vijf verschillende fases in te schalen. Deze tool is getest door een groep professionals en uitgebreid geëvalueerd middels een online vragenlijst.
2. **Urenbesteding:** doel is om inzicht te krijgen in de tijdsbesteding van muzikanten, specifiek activiteiten gerelateerd aan live spelen. Hiervoor is een online vragenlijst uitgezet (de vragenlijst is te vinden in bijlage 2).
3. **Praktijk:** in deze werkgroep stond de vraag centraal hoe gages in de praktijk tot stand komen. Hiervoor hebben we costings van poppodia geanalyseerd en gekeken naar tourinkomsten van een aantal acts (deze gegevens zijn vertrouwelijk gedeeld en dus niet herleidbaar opgenomen in dit document).

1. Poppodia

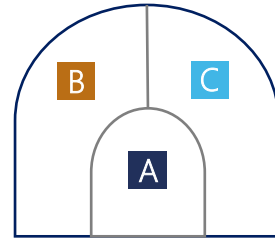

1. POPPODIA

Hoe ziet de financiering eruit bij poppodia?

De Ketentafel houdt zich bezig met muzikanten die spelen op VNPF-podia. Maar hoe komt het dat ondanks het onderschrijven van de Fair Practice Code, het poppodia blijkbaar niet altijd lukt om aan fair pay te voldoen? Om antwoord te geven op deze vraag maken we gebruik van het door Berenschot ontwikkelde Iglo-model en de gegevens uit het Poppodium Analyse Systeem (PAS). Deze gegevens komen uit 2019, het laatste representatieve jaar voor corona.

Met behulp van het Iglo-model is het mogelijk om een onderscheid te maken binnen de begroting naar:

A. Voorziening [bij poppodia gemiddeld 11-15% van de uitgaven]

Geheel gesubsidieerd op basis van meerjarige vaste lasten

B. (Subsidiabele) culturele en maatschappelijke activiteiten

Deels gedekt door eigen inkomsten, deels gesubsidieerd

C. Overige culturele en commerciële activiteiten

Geheel gedekt door eigen inkomsten en private financiering

Ongeveer een kwart van de totale inkomsten van poppodia komt uit subsidies. Bij kleine poppodia ligt dit percentage hoger dan bij grotere podia. De subsidie financiert in principe deel A (gebouwkosten, gas, water, licht etc.). Er blijft in gunstige omstandigheden een deel subsidie over voor deel B (het organiseren van programma's, de kernactiviteit van podia*). De overige kosten hiervan moeten gedekt worden uit eigen inkomsten vanuit deel B en deel C (ticketverkoop, horeca, commerciële verhuur etc.). Gemeenten financieren dus voornamelijk de voorziening. Er blijft van het subsidiebedrag in praktijk weinig over voor de inhoud.

Het organiseren van concerten kost natuurlijk geld. Gemiddeld wordt door de poppodia 97% van de ticketinkomsten besteed aan directe programmakosten: voor grote podia was dit gemiddeld 92%, voor middelgrote podia gemiddeld 110% en voor kleine podia gemiddeld 163%. Dit betekent dat twee derde van de poppodia de directe programmakosten niet kan betalen vanuit de ticketinkomsten, maar het tekort financiert vanuit andere eigen inkomsten (zoals horeca) en voor een zeer klein deel vanuit programma-gerelateerde subsidies. Zo was slechts 0,4% van de totale inkomsten poppodia in 2019 afkomstig van landelijke publieke fondsen zoals het Fonds Podiumkunsten.

* Programmering is een voortzetting van de 4 waarden van popmuziek (zoals gedefinieerd in 'de waarde van pop' door VNPF/PopNL, 2018): (1) culturele waarde, (2) economische waarde, (3) bevorderen van diversiteit/inclusie, (4) faciliteren talentontwikkeling.

Feiten over poppodia, programmakosten en gages

Poppodia:

- De VNPF-podia bestaan uit: 15 kleine podia (capaciteit <400), 21 middelgrote podia (capaciteit 400-999) en 17 grote podia (capaciteit 1.000 of meer).
- 100% van de VNPF-poppodia is non-profit. De totale inkomsten bedroegen in 2019 € 169,9 miljoen en de totale uitgaven bedroegen € 169,7 miljoen.
- De poppodia ontvingen € 39,4 miljoen aan subsidies. De subsidies bedragen gemiddeld 25% van de totale inkomsten van de poppodia: voor grote podia was dit gemiddeld 21%, voor middelgrote podia gemiddeld 36% en voor kleine podia gemiddeld 42%.
- De exploitatiekosten die niet worden gedekt door de gemeentelijke subsidies moeten daarom worden verworven uit publieksinkomsten, en dan specifiek de horecaomzet omdat vrijwel alle ticketinkomsten al worden besteed aan directe programmakosten.

Programmamakosten:

- De totale directe programmakosten van de poppodia bedroeg € 59 miljoen. De totale ticketinkomsten van de poppodia bedroeg € 61 miljoen. Dit betreft programmakosten voor alle publieksactiviteiten, inclusief concerten en clubavonden.

- Poppodia besteden gemiddeld 97% van hun ticketinkomsten aan directe programmakosten (grote podia 92%, middelgrote podia 110%, kleine podia gemiddeld 163%).
- Gemiddeld bestaat 62% van de directe programmakosten van de poppodia uit gages voor popmuzikanten en crew. De overige 38% bestaat uit loon in natura voor muzikanten en crew (zoals hotelovernachtingen en catering), afdracht auteursrechten, huiskosten en boekingscommissies.

Gages:

- Onderstaande bedragen gaan over de gemiddelde gage per muziekoftreden/act. Dit moet dan dus nog worden gedeeld door het aantal personen van de act, op en rond het podium. De muzikanten betalen immers van dit bedrag ook hun eigen crew.
- De gemiddelde gage per act (over alle poppodia) was € 1.270, als volgt nader gespecificeerd naar omvang van de poppodia:
  - Kleine podia: € 444
  - Middelgrote podia: € 801
  - Grote podia: € 1.694
- Op de volgende pagina laten wij zien hoe gages worden bepaald.

Hoe poppodia tot een gage komen

Pagina 7 ging in op de financiering van poppodia. Inkomsten bestaan o.a. uit o.a. ticketverkoop, horeca-omzet en subsidies. Een gage wordt echter ook bepaald door de kosten van een optreden.

De leden van de Ketentafel hebben verschillende financiële overzichten vertrouwelijk gedeeld. Deze geven inzicht in de **huiskosten** van een zaal (dat wat het kost om een concert te organiseren) en het deel wat daarvan wordt opgenomen in de begroting, ook wel de **costing** genoemd.

De huiskosten zijn opgebouwd uit o.a.:

- Personeel dat op de avond aanwezig is (zoals techniek, security, kassa, bedrijfsleiding)
- Marketingbudget voor het desbetreffende concert
- Afdracht auteursrechten
- Doorlopende kosten, zoals (niet uitputtend):
  - Gas, elektriciteit, water
  - Algemene publiciteit
  - Huisvesting
  - Afschrijvingen,
  - Organisatiekosten (o.a. administratie, verzekering, personeel)

Poppodia rekenen per zaal een vast bedrag aan huiskosten op de costings. Dit kan lager liggen dan de werkelijke huiskosten. Een aantal podia rekent ook een variabel bedrag, d.w.z. een percentage van de netto

recette. Het vaste bedrag en de percentages liggen lager (of zijn grotendeels afwezig) in de costings van de kleine zalen in de poppodia. De podia zullen dus een (groot) gedeelte van dit verlies op een andere manier moeten opvangen, bijvoorbeeld met inkomsten uit horeca of door het verkrijgen van (programma)subsidies.

De gage van een act wordt in samenspraak met het podium en de (boeker van de) act bepaald m.b.v. de volgende berekening:

$$\begin{array}{l}
 \boxed{\text{Bruto inkomsten optreden}} = \text{Ticketprijs} \times \text{Aantal bezoekers} \\
 \text{Gage} = \boxed{\text{Bruto inkomsten optreden}} - \text{(Doorberekende) huiskosten}
 \end{array}$$

De costing wordt voorafgaand aan een optreden opgesteld door het podium en (de boeker van) een act. Samen wordt de ticketprijs bepaald en wordt er een verwacht bezoekersaantal opgenomen. Ook worden afspraken gemaakt over eventuele betaling in natura (bijv. overnachting). Hier zou dus ook uit kunnen komen dat de gewenste gage te hoog is waardoor de huiskosten er niet uit kunnen. Dit zou kunnen betekenen dat een act hierdoor niet wordt geboekt. Het poppodium geeft vervolgens een **garantie** voor dit bedrag.

Poppodia maken vaak verlies op optredens in kleine zalen

Poppodia maken een kostprijsberekening die in de praktijk van optredens in kleine zalen vaak betekent dat alleen bij een volledig uitverkochte zaal de kosten kunnen worden terugverdiend. Mochten onverhoopt minder kaarten worden verkocht dan komt het verlies ten laste van het poppodium. De gage moet in dat geval toch worden uitbetaald conform de vastgestelde costing.

Het kan volgens deze berekening natuurlijk ook zo zijn dat het resultaat van de costing negatief uitpakt: de (huis)kosten zijn in dat geval hoger dan de opbrengsten die volgen uit de ticketverkoop. Hierdoor kan de gage in het geding kan komen. Dit is voor veel acts die in kleine en middelgrote zalen worden geprogrammeerd de realiteit. In praktijk worden dusdanige afspraken gemaakt tussen podium en artiest dat het podium een ingecalculleerd verlies op zich neemt door bijvoorbeeld een lager bedrag dan de werkelijke huiskosten door te berekenen. Poppodia dekken dit verlies op acts in kleine zalen met inkomsten uit grote zalen, horeca en subsidies. Echter, ook aan de kant van de artiest is er in dit geval vaak een ingecalculleerd verlies. Wanneer zij spelen in de kleine zalen (en deze niet volledig uitverkopen) is de gage veelal te laag om uit de kosten te komen. Beide partijen lopen dus een financieel risico.

2. Tijdsbesteding

Drie categorieën aan activiteiten

Om een honorarium te bepalen is het behulpzaam om inzicht te hebben in de urenbesteding richting een optreden. Hoe een week van een popmuzikant er uit ziet is afhankelijk van meerdere factoren. Denk hierbij aan de hoeveelheid acts waarin de muzikant speelt, het soort acts en de activiteiten waar een act mee bezig is op dat moment; de ene maand zullen zij meer bezig zijn met schrijven en opnemen, een volgende maand met spelen. De activiteiten gerelateerd aan live spelen, zijn ingedeeld in drie hoofdcategorieën, waaronder verschillende activiteiten vallen (zie de uitsplitsing in de grafiek op pagina 17):

- **Vorbereiding individueel**
- **Vorbereiding gezamenlijk**
- **Optreden**

Muzikanten zullen hun uren verschillend verdelen over de activiteiten en daarmee een ander soort popmuzikant 'zijn'. Gedacht kan worden aan een **sessiemuzikant** (uitvoeren van andermans werk), een **singer-songwriter** of “uitvoerende componist” (individueel schrijven en uitvoeren van eigen werk), een **bandlid** (gezamenlijk schrijven en uitvoeren van eigen werk), een '**eigen-acter**' (individueel schrijven, maar gezamenlijk uitvoeren van eigen werk). Deze opsomming is ter illustratie en natuurlijk niet uitputtend.

Het is aannemelijk dat een muzikant die zelf componeert en produceert een andere voorbereiding en dus tijdsbesteding zal hebben dan een sessiemuzikant die vooral bezig zal zijn met het instuderen en uitvoeren van andermans muziek. Deze categorieën sluiten elkaar natuurlijk niet uit: de meeste popmuzikanten hebben meerdere soorten werk.

De hypothese is dat de urenbesteding per optreden zal verschillen per popmuzikant. HTH-research heeft ook een uitvraag naar tijdsbesteding van muzikanten gedaan, maar in dat onderzoek zijn activiteiten niet uitgesplitst en is er bovendien geen data verzameld over verschillende beroepspraktijken van muzikanten (zie bijlage 6). Om vast te stellen of de urenbesteding van verschillende 'type' muzikanten uiteenloopt (of misschien wel dichtbij elkaar ligt), hebben wij een vragenlijst over het werk en de urenbesteding opgesteld en deze gericht uitgezet onder popmuzikanten die op dit moment een beroepspraktijk hebben als livemuzikant. De meeste van de 100 respondenten hebben alle algemene vragen beantwoord. Door 36 van de respondenten is ook een nauwkeurige verdeling gegeven van hoeveel uren zij besteden aan voorbereidende en uitvoerende activiteiten rondom optredens. De uitkomsten leveren zowel zicht op de urenbesteding als op de te onderscheiden soorten popmuzikanten. De vragenlijst is te vinden in bijlage 2.

Algemene bevindingen uit onze enquête

Beroepspraktijk van popmuzikanten

- Respondenten spelen gemiddeld in 3,9 acts (bands/projecten). Hierin zit een aantal uitschieters naar boven (8 of 9 acts en zelfs een respondent die aangeeft in 12 acts actief te zijn) en naar onder (1 act). De modus is 3, wat betekent dat de meeste respondenten in 3 acts actief zijn.
- Een kleine 17% is in loondienst als muziekprofessional voor gemiddeld 0,6 fte.
- Respondenten doen gemiddeld 2 andere projecten als muziekprofessional (denk hierbij aan tourmanagement voor andere acts, productie, componeren voor films of reclames etc.).
- De meeste respondenten (83%) zijn niet in loondienst buiten het vakgebied muziek. De respondenten die dit wel zijn, werken gemiddeld 0,7 fte in loondienst.

Financiële situatie respondenten

- In 2022 lag het modaal inkomen (i.e. het meest voorkomende inkomen) in Nederland op € 38.000 bruto per jaar inclusief vakantiegeld (bron: CPB, 2022; in 2023 is het € 40.000). Van de respondenten verdient 69% minder dan dit bedrag.
- De respondenten brengen gemiddeld 60% van het totale huishoudinkomen binnen (dit zijn inkomsten uit al hun activiteiten, waaronder live spelen).

Ziekte en pensioen

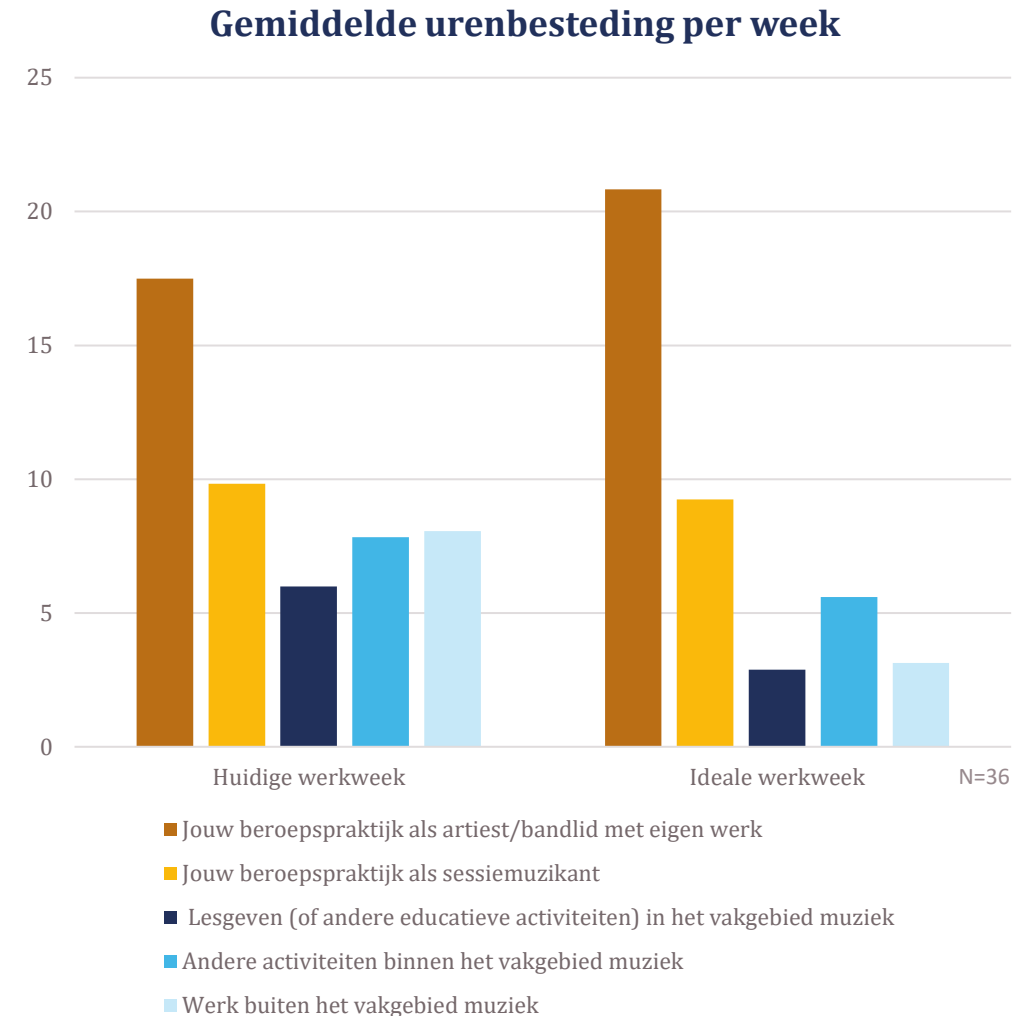
- Het overgrote gedeelte van de respondenten, 64%, is niet verzekerd bij ziekte. 31% van de respondenten geeft aan dit wel te zijn en 5% is gedeeltelijk verzekerd (o.a. via parttime werk in loondienst of via een Broodfonds).
- De meeste respondenten bouwen geen pensioen op. 28% van de respondenten geeft aan wel een pensioen op te bouwen, 11% bouwt een gedeeltelijk pensioen op (o.a. door zelf te sparen, een koophuis af te betalen of door parttime werk in loondienst) en 61 bouwt geen pensioen op.

Bijscholing

- 39% geeft aan tijd te besteden aan bijscholing en/of loopbaanontwikkeling binnen het vakgebied muziek. Het gaat hierbij om (master)kunstopleidingen, coaching op instrument, zelfstandig lezen van artikelen, bijscholingstrajecten via werkgevers, deelnemen aan netwerk- en kennisbijeenkomsten of het volgen van cursussen over o.a. songwriting of studietechniek.
- Een iets kleinere groep – 28% – geeft aan tijd te besteden aan bijscholing en/of loopbaanontwikkeling buiten het vakgebied muziek. Er is geen toelichting gegeven over de inhoud hiervan.

Hoe popmuzikanten hun week inrichten

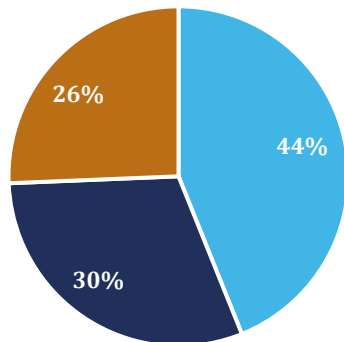
- De meeste respondenten verdelen hun beroepspraktijk over óf werk als sessiemuzikant, óf werk als artiest/bandlid met eigen werk óf een evenredige verdeling tussen deze twee. Hoewel meer nuances denkbaar zijn, zijn dit de drie van elkaar te onderscheiden groepen die voortkomen uit de data.
- Respondenten draaien lange weken van gemiddeld 49,2 uur.
- De grafiek aan de rechterkant laat zien waaraan popmuzikanten hun tijd besteden in een week. De linker kolomgroep geeft de huidige situatie weer, de rechter kolomgroep de gewenste situatie.
- In de grafiek is te zien dat in een ideale werkweek men het liefste minder uur per week hoeft te draaien: van 49,2 naar 41,7 uur per week.
- Ook kan in de grafiek worden afgelezen dat men idealiter meer tijd besteedt aan de beroepspraktijk als artiest/bandlid met eigen werk en minder uren aan de overige activiteiten. Aan lesgeven en werk buiten het vakgebied muziek willen de respondenten liever maar de helft van de huidige tijd besteden.

Hoeveel tijd kosten alle livegerelateerde activiteiten per week in totaal?

Deze grafieken geven weer hoeveel uren een popmuzikant gemiddeld aan alle livegerelateerde activiteiten per week besteedt. Aangezien een popmuzikant vaak in meerdere acts speelt (zie voorgaande pagina's), worden deze uren besteed aan meerdere acts. Ter illustratie: in de rechtergrafiek is te zien dat de respondenten gemiddeld 13,5 uur per week bezig zijn met optreden inclusief reistijd en opbouw (de oranje staven). Deze 13,5 uur betreft per week meerdere optredens en meerdere acts. In bijlage 3 is de grafiek in groter formaat opgenomen.

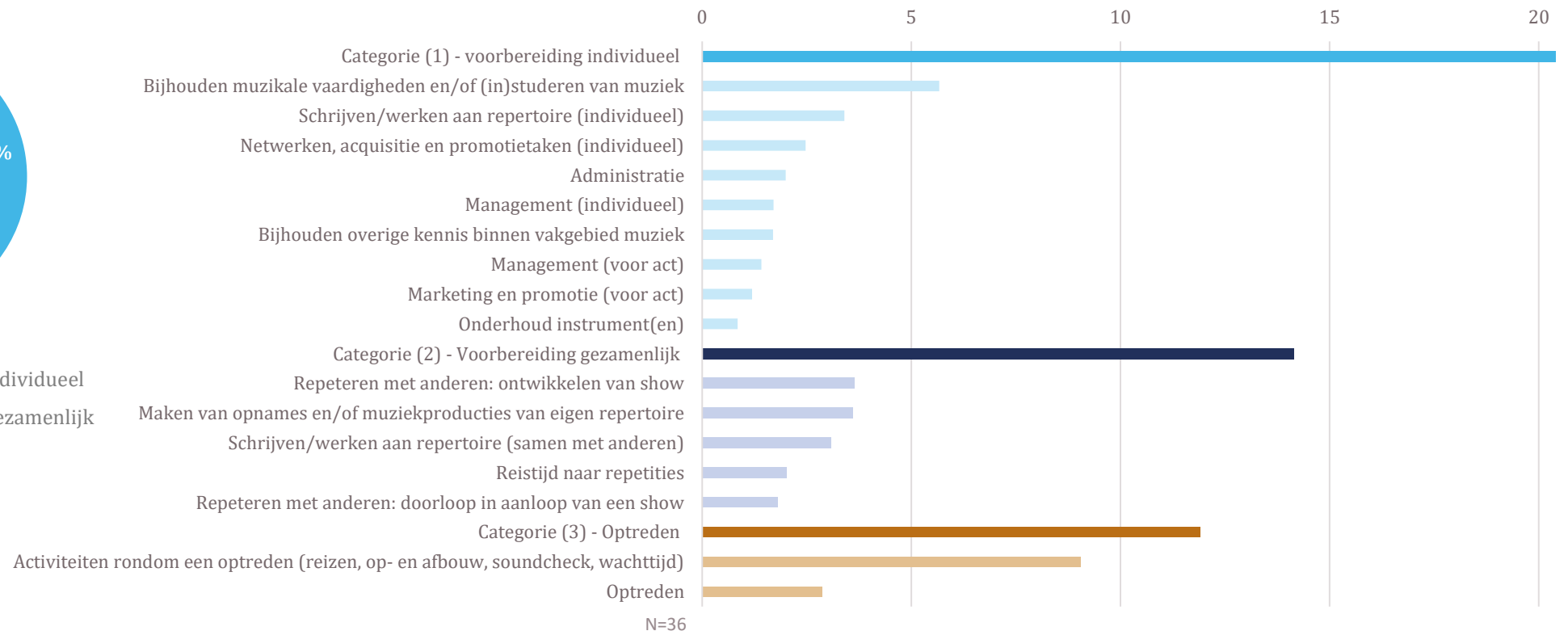
Verdeling per categorie

- Categorie (1) - voorbereiding individueel
- Categorie (2) - Voorbereiding gezamenlijk
- Categorie (3) - Optreden

Gemiddeld aantal uren per week – uitgesplitst naar activiteiten

Verdeeld over meerdere acts en meerdere optredens

Hoeveel uren besteedt een popmuzikant aan één optreden?

De hypothese is dat de urenbesteding van verschillende 'type' muzikanten uiteenloopt. Onderstaande tabel laat de bandbreedtes van deze urenbestedingen zien. De getallen geven het gemiddelde aantal uren dat een popmuzikant aan een optreden besteedt. Een respondent is ingedeeld in groep (I) als deze heeft aangegeven de meeste tijd te besteden aan een beroepspraktijk als sessiemuzikant en nagenoeg geen uren te besteden aan projecten met eigen werk. Voor groep (II) geldt dit andersom. Groep (III) is de groep muzikanten die aangeeft zijn tijd evenredig te verdelen over een beroepspraktijk als sessiemuzikant en een beroepspraktijk als artiest/bandlid in act(s) met eigen werk.

In de tabel is af te lezen dat de urenverdeling relatief dichtbij elkaar ligt. Als wordt gekeken naar absolute getallen, dan valt op dat muzikanten in categorie (II) meer uren besteden aan de individuele én gezamenlijke voorbereiding. Aanvullend hierop is te zien dat muzikanten in categorie (II) aanzienlijk in minder acts actief zijn. Vanuit de werkpraktijk beschouwd is dit een logische uitkomst. Conclusie: de urenbesteding van verschillende muzikanten loopt in deze dataset enigszins uiteen. Het totaal aantal uren dat gemiddeld wordt besteed aan een optreden is 15,4 uur en loopt uiteen van 11,8 naar 19,2. Hierbij besteden muzikanten uit categorie (II) meer uren per optreden dan muzikanten in de andere twee categorieën, maar zijn zij gemiddeld in minder bands tegelijk actief. In de rest van dit stuk rekenen we met het totaal gemiddelde aantal uren per optreden (15,4).

	(I+II+III) Totaal gewogen gemiddelde	(I) Sessiemuzikant (uitvoeren van andermans werk)	(II) Artiest/bandlid in act met eigen werk	(III) Evenredige verdeling van beroepspraktijk
Gemiddeld aantal acts	3,9	5,0	2,4	5,6
Vorbereiding individueel	6,7 44%	5,7 43%	9,5 50%	3,6 30%
Vorbereiding gezamenlijk	4,6 30%	3,6 27%	5,6 29%	4,0 34%
Optreden (incl. reizen, op- en afbouw, soundcheck, wachttijd)	4,1 26%	4,1 30%	4,1 21%	4,2 36%
Uren (per act per optreden)	15,4 100%	13,4 100%	19,2 100%	11,8 100%

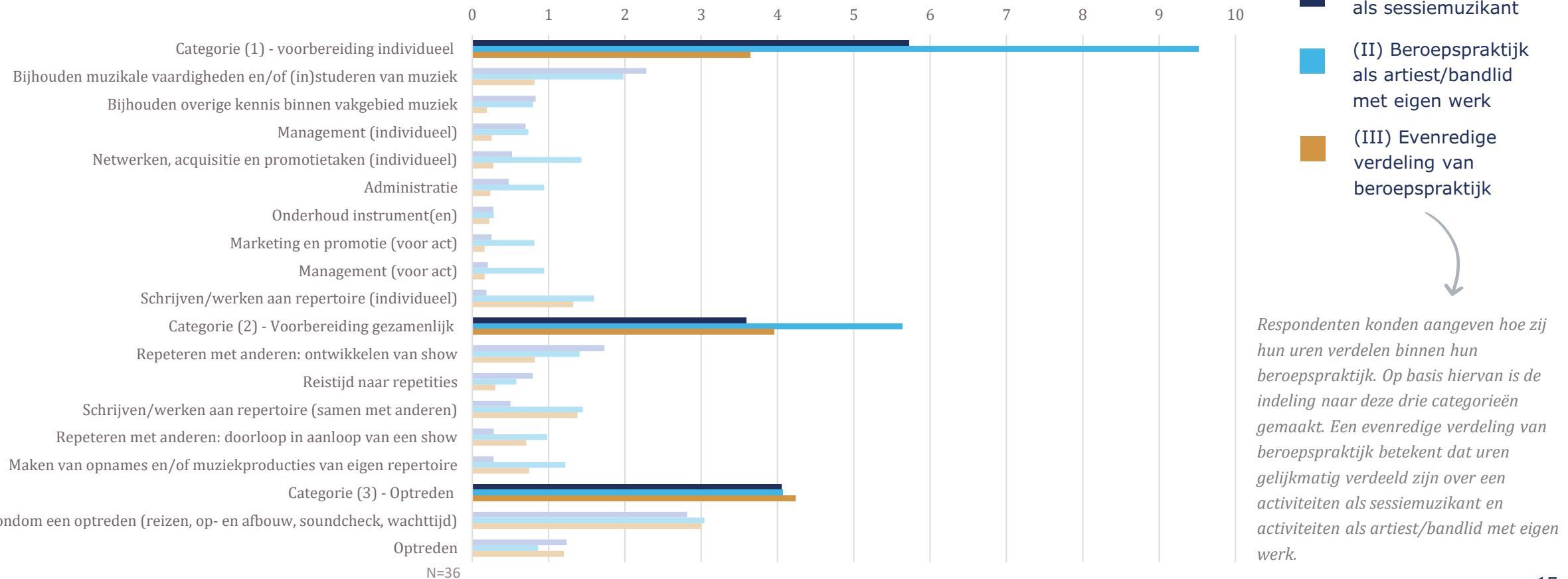
Op de volgende pagina is te zien uit welke activiteiten deze categorieën precies zijn opgebouwd.

Hoeveel uren besteedt een popmuzikant aan livegerelateerde activiteiten? (grafiek)

Onderstaande grafiek is een uitwerking van de tabel op de voorgaande pagina en geeft weer hoeveel uren een popmuzikant gemiddeld kwijt is aan één optreden. Hierbij is er een uitsplitsing gemaakt tussen beroepspraktijk (I, II of III) en verschillende soorten activiteiten. De donkergekleurde staven zijn een optelling van de lichtgekleurde staven eronder.

Gemiddelde urenbesteding per optreden – uitgesplitst naar activiteiten en beroepspraktijk

Respondenten konden aangeven hoe zij hun uren verdelen binnen hun beroepspraktijk. Op basis hiervan is de indeling naar deze drie categorieën gemaakt. Een evenredige verdeling van beroepspraktijk betekent dat uren gelijkmatig verdeeld zijn over een activiteiten als sessiemuzikant en activiteiten als artiest/bandlid met eigen werk.

3. Carrièrefase

Ontwikkeling van een tool

De Ketentafel Popmusici heeft een tool ontwikkeld waarmee kan worden bepaald in welke ontwikkelfase een act zich bevindt. Dit is van belang omdat op deze manier het gesprek over een passende beloning beter te voeren is. Immers, bij elke fase hoort een ander beloningsperspectief. Er heerst consensus over het idee dat een nieuwe (vaak jonge) act eerst meters moet maken en dat er niet direct voldoende geld mee verdiend kan worden. Ook wordt erkend dat hoewel touren veel kosten met zich meebrengt (waaronder een eerlijke betaling voor de muzikanten die meespelen), acts in een latere carrièrefase deze kosten kunnen dragen doordat zij veel kaarten zullen verkopen. Vraag en aanbod zijn in dat geval op elkaar afgestemd.

Het honorariumprobleem zit vanaf het begin tot het midden. De programmakosten wegen in dit segment niet op tegen de programma-inkomsten. Het systeem van een financiële vergoeding op basis van marktwerking werkt voor deze acts dus niet.

De tool is uitgebouwd uit de volgende **fases**:

- Fase 0 – Starting up
- Fase 1 – Upcoming
- Fase 2 – Developing
- Fase 3 – Mid-career
- Fase 4 – Arrived

Op volgende pagina wordt er per fase een duiding gegeven.

De elf onderwerpen die in de tool als vraag gesteld worden en de bijbehorende antwoorden en categorieën zijn te vinden in bijlage 4. Denk onder meer aan aantal optredens, streamingsaantallen en mediabereik.

De elf verschillende onderwerpen die worden uitgevraagd zijn bewust niet gewogen (en tellen dus allemaal even zwaar mee) om de tool zo inclusief mogelijk te maken. Popmuziek bestaat immers uit heel veel genres. Wat succesvol is zal binnen deze genres verschillen: waar bij hiphop hoge streamingsaantallen worden gehaald, zal bij punk een grotere nadruk liggen op het aantal liveoptredens. Zo zal het zwaartepunt van succes verschuiven per subgenre. Een weging van de elf onderwerpen zou een oordeel impliceren.

De tool is door de werkgroep breed getest onder professionals en hun feedback is opgehaald middels gesprekken en een online vragenlijst. Hieruit blijkt dat de elf uitgevraagde onderwerpen in principe een goed beeld van de ontwikkelfase kunnen opleveren. De hoogte van de categorieën per onderwerp wordt door de werkgroep op basis van deze feedback en de uitkomsten voor praktijkvoorbeelden aangescherpt.

De tool is nu nog in een pilotfase. Deze zal op korte termijn te bereiken zijn via: www.digipacct.nl.

Toelichting van de verschillende fases

De tool is opgebouwd uit de fases 0 t/m 4. Hoe hoger de fase, hoe verder een act is in een carrière. Om meer gevoel te krijgen bij wat de verschillende fases betekenen volgt hier een korte duiding:

Fase 0 - Starting-up

Acts in deze fase zijn net begonnen en bevinden zich nog tussen 'het maaiveld.' Er is nog niet of nauwelijks sprake van een fanbase.

Fase 1 - Upcoming

Upcoming betekent dat de act net boven het maaiveld uitkomt. De act wordt geselecteerd voor bijvoorbeeld de popronde en/of speelt een aantal keer live op landelijke (of voor bepaalde genres juist internationale) radio. Er wordt gebouwd aan een fanbase op socials en streaming. De naam van de act begint bekendheid te vergaren in de industrie.

Fase 2 - Developing

Een act die developing is, zet haar eerste stappen richting bekendheid bij een groter publiek. Er is een stabiele following, de act is bekend in de industrie en er wordt een klein professioneel team samengesteld. Een act in deze fase heeft bijvoorbeeld de Popronde afgerond, werkt meestal met een boeker en misschien ook een management, publisher of label.

Een act in fase 2 speelt in de kleine zalen van de VNPF-Podia, maar verkoopt deze nog niet (altijd) uit. Mocht de act zich niet zozeer richten op Nederland, dan kan er ook sprake zijn van een klein internationaal team en optredens op kleine internationale podia.

Fase 3 - Mid-career

Als een act in de fase van mid-career zit, is er sprake van een aanzienlijke eigen fanbase op streaming en socials. Daarnaast is er bekendheid bij een groter publiek. De act speelt op toonaangevende (pop)podia en festivals, en verkoopt kleine (en zo nu en dan grote) zalen uit. Wisselend per genre is er radio airplay, optredens op tv en/of journalistieke aandacht.

Fase 4 - Arrived

Acts in deze fase hebben een goed inkomen en hebben de mogelijkheid om te investeren in hun eigen carrière. De act is in staat om grote zalen uit te verkopen, eigen tours te bekostigen én een goed inkomen voor haar bandleden te verzorgen.

Per fase een passend beloningsperspectief

De carrièrefases kunnen worden gekoppeld aan verschillende beloningsperspectieven (op pagina 25 worden hier bedragen aan gekoppeld):

Fase	Duiding	Fair pay <i>Wat is een eerlijke, redelijke vergoeding?</i>	Sociaal minimum <i>Wat is een sociaal nog aanvaardbare ondergrens?</i>
Fase 0	Starting up	Investeringsvergoeding	(Gedeeltelijk) onkostenvergoeding
Fase 1	Upcoming	Vergoeding vergelijkbaar met minimumloon	Investeringsvergoeding
Fase 2	Developing	Vergoeding vergelijkbaar met modaal loon	Vergoeding vergelijkbaar met minimumloon
Fase 3	Mid-career	Meer dan een modaal loon (o.b.v. marktwerking)	Vergoeding vergelijkbaar met modaal loon
Fase 4	Arrived	Meer dan een modaal loon (o.b.v. marktwerking)	Meer dan een modaal loon (o.b.v. marktwerking)

Door de leden van de Ketentafel Popmusici is bij elke carrièrefase stilgestaan bij de vragen: wat is het sociaal minimum (de sociaal nog aanvaardbare ondergrens) en wat is fair pay (eerlijk en redelijk)? Het begin van een carrière in de popmuziek zal in het teken staan van investeren. Een startende act mag (minimaal) rekenen op een onkostenvergoeding. Als het iets beter gaat en de act als 'upcoming' wordt gekenmerkt, dan is een investeringsvergoeding minimaal gewenst (zodat ze een geluidstechnicus kunnen inhuren of een plaat kunnen opnemen) maar zou een vergoeding vergelijkbaar met minimumloon fair pay zijn. De acts die zich in fase 3 en fase 4 bevinden hebben zoals ook eerder genoemd genoeg aan marktwerking: zij verkopen voldoende tickets (en merchandise) om zichzelf een hoog genoeg bedrag aan inkomsten uit te kunnen keren. De beloningsperspectieven voor deze fases zijn dan ook niet verder uitgewerkt. In het volgende hoofdstuk laten we echter zien dat voor een act in fase 2 zelfs het minimumloon – wat dus onder fair pay ligt - bij lange na niet wordt gehaald in de praktijk.

4. Inkomsten - het streven & de praktijk

Berekening van minimale inkomsten per optreden

Op basis van alle informatie kan nu in principe worden berekend wat een optreden minimaal zou moeten opleveren voor een muzikant in een bepaalde fase, en wel als volgt:

1	Hoeveel uur besteedt een muzikant aan een optreden?	pp. 11-17
2	In welke fase bevindt de act zich en wat is het beloningsperspectief?	pp. 18-21
3	Welke inkomsten per act volgen hieruit?	

Bij het invullen bleek dat de kloof tussen de praktijk en fair pay erg groot is. Om dit te illustreren zetten we in dit hoofdstuk de inkomsten van een act in fase 2 af tegen het minimumloon (waarbij de tabel op de voorgaande pagina laat zien dat minimumloon nog geen fair pay is).

- Uit de vragenlijst komt dat een popmuzikant gemiddeld **15,4 uur** besteedt aan een optreden. NB: dit ligt in de buurt van de gemiddelde urenbesteding aan een optreden die werd gevonden in het onderzoek van HTH-research (zie bijlage 6).
- Het wettelijk minimumloon in 2023 is € 11,16 per uur (vanaf 21 jaar, bij een 40-urige werkweek) (bron: rijksoverheid.nl).

- Met de factor zelfstandigen van 1,5 die de VNPF-cao voor de inkomsten van zzp'ers hanteert ten opzichte van inkomsten uit loon, komt dit neer op een bedrag van **€ 16,74 per uur**.
- De minimuminkomsten voor een popmuzikant voor de uren besteed aan optreden zijn 15,4 uur * € 16,74 = **€ 258**.

Dit ligt redelijk in de buurt van de twee normtarieven die in delen van de sector op dit moment gehanteerd worden.

- De Sena-norm is in 2022 **€ 270** per optreden per muzikant met een maximum van 5 muzikanten. Dit is **€ 290** per 1 januari 2023. In bijlage 5 is meer info te vinden over de Sena-norm en de bijbehorende subsidieregeling.
- Een liveoptreden bij de NPO levert sinds 1 oktober 2022 een minimumvergoeding van **€ 250** per artiest en € 1.000 per act op. Deze twee normen leveren andersom gerekend een minimumvergoeding op per optreden van **17,3 uur** (Sena 2023) en **15 uur** (NPO). Van het bedrag van de Sena-norm of de vergoeding bij de NPO zullen nog onkosten betaald moeten worden. Het bedrag dat een individueel bandlid uiteindelijk overhoudt, zal dus lager liggen dan € 290 (Sena) of € 250 (NPO). Om tot een bedrag vergelijkbaar met minimuminkomsten (€ 258 per persoon) te komen, zal de gage dus hoger moeten liggen. Op de volgende pagina werken wij dit verder uit.

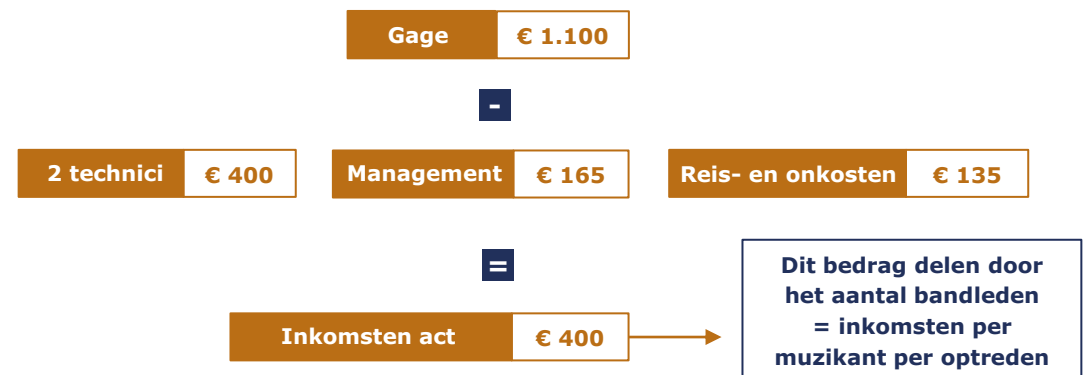
Wat houdt een muzikant over aan een optreden?

De gage wordt zoals benoemd in hoofdstuk 1 afgesproken d.m.v. een costing en is afhankelijk van het (verwachte) aantal verkochte tickets en in hoeverre er huiskosten worden doorberekend. Acts die in grotere zalen staan (fase 3 en 4) verkopen veel kaarten. De bruto inkomsten zijn daarmee hoog genoeg om de huiskosten én een gage te bekostigen. Vraag en aanbod zijn op elkaar afgestemd.

De realiteit blijkt weerbarstiger voor muzikanten in het segment daaronder (acts die spelen in kleine en middelgrote zalen tot aan ca. 500 bezoekers). De kosten om een optreden plaats te laten vinden zijn hoog en de inkomsten bij deze capaciteit beperkt. Een zaal kan grofweg uit publieksinkomsten rendabel zijn (i.e. huiskosten dekken en een redelijke gage uitbetalen) bij een capaciteit vanaf ca. 500, zo stellen leden van de Ketentafel uit ervaring met hun eigen en andere poppodia. Daaronder zijn de huiskosten relatief hoog en de gage voor een act relatief laag.

Op basis van een aantal costings van verschillende podia (met meerdere zalen) en tourinkomsten van een aantal developing acts (fase 2) kan gesteld worden dat € 1.100 per show een bedrag is dat in de praktijk veel voorkomt. Dit bedrag is teruggelegd bij de Ketentafel en ook zij zien dit als een herkenbare vergoeding voor acts in die carrièrefase. In onze denklijn gebruiken we dit bedrag als gemiddelde om mee te rekenen. Er zijn bandbreedtes, plus of min € 200. Dat maakt de conclusie niet anders.

Net zoals een poppodium, heeft een act ook kosten die betaald moeten worden. Denk hierbij aan crew (technici) en/of management. De dagprijzen voor technici lopen uiteen en zijn sterk afhankelijk van vraag en aanbod. Voor deze berekening hanteren we het gebruikelijke dagtarief van €200 en gaan we uit van 2 technici (bijv. geluid en licht). De fee voor de manager wordt in samenspraak met de artiest bepaald (en kan ook een percentage van de totaalinkomsten zijn), vaak is dit circa 15%, daarom wordt gerekend met € 165 per show. Een act die met deze crew op pad gaat, wat niet uitzonderlijk is voor een developing act in fase 2, draagt dus € 565 af van de gage. Van het overgebleven bedrag gaan nog onkosten en reiskosten af, afhankelijk van tijd, afstand en de afspraken over vergoeding in natura. We rekenen met € 135 per show. De rekensom met deze (gemiddelde, indicatieve) cijfers levert op:

Onderaan de streep staan de netto inkomsten voor de gehele act.

Vergelijking fair pay en sociaal minimum met de praktijk

Een popmuzikant houdt aan een optreden met een act in fase 2 en met 4 leden, in praktijk dus € 100 over. In onderstaande tabel vergelijken we de inkomsten per bandlid voor de vijf carrièrefases in de praktijk met fair pay en met inkomsten op basis van een sociaal aanvaardbaar minimum.

Fase	Duiding	Fair pay <i>Wat is een eerlijke vergoeding?</i>	Sociaal minimum <i>Wat is sociaal aanvaardbare ondergrens?</i>	Praktijk <i>Hoe gaat het nu?</i>
Fase 0	Starting up	€ 116 (o.b.v. bijstand *)	€ 25 - € 50 (een onkostenvergoeding)	Nagenoeg niets
Fase 1	Upcoming	€ 258 (o.b.v. minimumloon)	€ 116 (o.b.v. bijstand *)	€ 25 / € 50 (gedeeltelijke onkostenvergoeding)
Fase 2	Developing	€ 415 (o.b.v. modaal loon **)	€ 258 (o.b.v. minimumloon)	€ 100 (o.b.v. deze analyse)
Fase 3	Mid-career	€ 415 (o.b.v. modaal loon**)	€ 415 (o.b.v. modaal loon **)	wisselend
Fase 4	Arrived	Meer dan € 415 ***		

* De bijstandsuitkering voor alleenstaanden boven 21 jaar is in 2023 € 1.196 per maand (Rijksoverheid, 2023); dat is per uur € 7,50. De vergoeding komt dan per optreden met inzet van 15,4 uur dus neer op € 116 per persoon. Dit is geen inkomen dus er is geen rekening gehouden met een factor voor zelfstandigen.

** Modaal loon (het meest voorkomende inkomen in Nederland, en gebruikelijk voor iemand met een mbo- of hbo-opleiding) bedraagt in 2023 bruto € 40.000 per jaar (CPB, 2023). Met vakantiegeld en factor 1,5 is de uurvergoeding dan € 26,91, per optreden van 15,4 uur dus € 415 per persoon.

*** In fase 3 en fase 4 zijn vraag en aanbod beter op elkaar afgestemd dan in de fases daarvoor. Doordat hier een effectieve marktwerking is, wordt de gage bepaald door het aantal verkochte tickets.

Jaarinkomsten van een popmuzikant uit optredens

$$\text{Jaarinkomsten} = \text{Inkomsten per bandlid} \times \text{optredens per jaar}$$

Inkomsten per bandlid uit optredens

Uit de berekening op de vorige pagina's volgt dat een act circa € 400 overhoudt aan een optreden. Ieder bandlid ontvangt, wanneer hij of zij in een act met 4 personen speelt, dus een bedrag van ongeveer € 100 per optreden. Bij 3 bandleden is het bedrag per persoon € 133. Hoewel er soms rekening mee wordt gehouden in de costing komt het te ontvangen bedrag in principe toch neer op: hoe meer bandleden, hoe lager de inkomsten per persoon zijn.

Optredens per jaar

Uit het onderzoek van HTH-research blijkt dat een popmuzikant in praktijk gemiddeld 80 keer per jaar optreedt (verspreid over poppodia en festivals). Dit komt neer op ongeveer 2 optredens per week bij een seizoen van 40 weken, of op 1,54 optredens per week verdeeld over een jaar van 52 weken.

De tijdsinvestering voor één optreden per muzikant is gemiddeld 15,4 uur, zo leverde onze analyse op. Per week besteedt een popmuzikant dan dus $2 * 15,4 = 30,8$ uur per week aan optreden, in praktijk komt dat neer op 4 werkdagen (en 0,81 fte op basis van een 38-urige werkweek**)

Daarmee is live optreden voor de gemiddelde popmuzikant nog geen fulltime baan. Zoals de resultaten van de enquête laten zien, draait de bevraagde groep popmuzikanten langere weken van bijna 50 uur, waarbij de optredens worden aangevuld met andere activiteiten (zowel in tijd als in inkomsten).

Jaarinkomsten van popmuzikant uit optredens

Zou een popmuzikant uit een act in fase 2 met 4 personen 80 optredens per jaar doen (het gemiddelde aantal optredens volgens HTH-research), dan komen de jaarinkomsten (bruto, voor aftrek van zakelijke kosten en voor inkomstenbelasting) uit liveoptredens inclusief voorbereiding van een popmuzikant neer op:

$$€ 100 \times 80 \text{ optredens} = € 8.000$$

** Een volledige werkweek (1,0 fte) komt volgens de VNPF-cao neer op 38 uur per week.

Vergelijking van jaarinkomsten in praktijk met normen

Minimumloon vertaald naar minimuminkomsten: Het minimumloon in een fulltime dienstverband bedraagt € 1.934 per maand en is (inclusief vakantietoeslag) een jaarinkomen van € 25.070. Dan gaat over dit bedrag de factor voor zelfstandigen (1,5). De minimuminkomsten voor een zzp'er gebaseerd op minimumloon zijn dan per jaar **€ 37.605**.

Jaarinkomsten uit optredens van popmuzikant in praktijk: Bij opbrengsten van € 100 per optreden zijn de jaarinkomsten uit liveoptredens inclusief voorbereiding van een popmuzikant in een act met 4 bandleden ongeveer **€ 8.000**, bij 3 bandleden ongeveer **€ 10.650**.

Constatie 1: bij de vergoeding die nu in praktijk voorkomt levert een inzet van 80 optredens per jaar in een act met 4 personen een popmuzikant slechts **1/5^e** van de minimuminkomsten voor een zelfstandige op.

Jaarinkomsten uit optredens vergeleken met een technicus: De opbrengsten voor een technicus zijn ca. € 200 per optreden, vaak een vergoeding voor een werkdag van 8 uur. De jaarinkomsten van een technicus voor een seizoen van 40 weken met elke week 5 optredens bedraagt dan **€ 40.000**.

Constatie 2: bij de vergoeding die nu in praktijk voorkomt leveren de optredens van een muzikant per jaar ongeveer **1/5e** op van een technicus. Een technicus krijgt namelijk het dubbele per optreden, besteedt maar één in plaats van twee dagen aan een optreden en krijgt dit 5 dagen per week.

Jaarinkomsten uit optredens met vergoeding op sociaal minimum: bij opbrengsten van € 258 per optreden, gebaseerd op vergoeding op het sociaal minimum (zie tabel op pagina 25), ontvangt een popmuzikant uit 80 liveoptredens in fase 2 inclusief voorbereiding **€ 20.640** aan jaarinkomsten.

Constatie 3: een inzet van 80 optredens per jaar met een vergoeding conform het normbedrag levert **55%** van de minimuminkomsten per jaar op.

Jaarinkomsten uit optredens met fair pay vergoeding: veel popmuzikanten hebben een muziekopleiding en hebben jarenlange ervaring voordat zij in fase 2 terechtkomen. Bij de fair pay vergoeding van € 415 per optreden op basis van modaal loon zijn de jaarinkomsten uit 80 optredens **€ 33.200**.

Constatie 4: zelfs bij een eerlijke en redelijke vergoeding zijn de inkomsten uit optredens voor een ervaren popmuzikant op jaarbasis beperkt.

Hoe groot is de honorariumkloof?

- Aan het begin van dit document is geconstateerd dat het honorariumprobleem zich met name voordoet vanaf het begin tot het midden van een professionele carrière (fase 1 en fase 2). De programmakosten wegen in dit segment niet op tegen de programma-inkomsten. Vanaf fase 3 (mid-career) en fase 4 (arrived) zijn vraag en aanbod beter op elkaar afgestemd en doet het betalingsprobleem zich minder voor. Acts in fase 0 zijn net begonnen. Van hen wordt binnen de sector een eigen investering verwacht (“meters maken”), al zouden zij – zoals beschreven op pagina 25 - ook minimaal een onkostenvergoeding moeten krijgen.
- Acts in fase 1 en fase 2 spelen met name in de kleine zalen van VNPF-podia. Ook doen zij voorprogramma's in de grote zalen. Door het aantal optredens naast de tabel van pagina 25 (vergelijking tussen praktijk, sociaal minimum en fair pay) te leggen, is het mogelijk om een schatting te maken van de totale kloof tussen fair pay en praktijk.
- Onderstaande tabel beschrijft het aantal muziekoptredens in 2019 op VNPF-podia van Nederlandse acts tijdens concertactiviteiten (dus exclusief clubavonden). Deze getallen zijn gebaseerd op PAS-data en een recente uitvraag van Berenschot onder poppodia.
- In deze tabel is af te lezen dat Nederlandse acts in 2019 7.317 keer hebben gespeeld in kleine zalen en 678 acts voorprogramma's hebben verzorgd in grote zalen. In totaal komt dit neer op 7.995 optredens.
- Deze circa 8.000 optredens zullen door zowel acts in fase 1 als in fase 2 worden gespeeld, met ieder eigen beloningsperspectieven voor bandleden (uitgewerkt in de tabel op pagina 25). Het aantal optredens wordt in deze berekening als volgt verdeeld:
  - 1/3 door acts in fase 2 (developing)
  - 2/3 door acts in fase 1 (upcoming)
- Voor de berekening is uitgegaan van:
  - Nederlandse acts van gemiddeld vier personen
  - Kosten fase 1: één technicus (€ 200), reis- en onkosten (€ 135)
  - Kosten fase 2: twee technici (€400), management (€165), reis- en onkosten (€ 135)
  - 8.000 muziekoptredens in kleine zalen en voorprogramma's in grote zalen van VNPF-podia tijdens concertactiviteiten.

Zaal	Capaciteit	Aantal optredens
Kleine zalen	< 500	7.317
Middelgrote zalen	500 – 1.000	3.700
Voorprogramma's in grote zalen	> 1.000	678

Met bovenstaande uitgangspunten is de totale omvang van de kloof tussen fair pay en sociaal minimum ten opzichte van de praktijk op jaarbasis:

- **7,8 miljoen** (beloningsperspectief fair pay)
- **3,1 miljoen** (beloningsperspectief sociaal minimum)

In bijlage 7 zijn uitgewerkte berekeningen te vinden.

5. Verkennen van oplossingen

Oplossingen binnen de keten: onwaarschijnlijk

Er zijn vele verschillende factoren die de inkomsten van popmuzikanten uit liveoptredens bepalen en daarmee ook de omvang van de kloof tussen de inkomsten in praktijk en een fair pay vergoeding bepalen. Dit betekent dat er ook verschillende knoppen zijn die verkend kunnen worden om binnen de keten van de popsector zelf deze inkomsten te verhogen. Het is echter onwaarschijnlijk dat een verbetering hierdoor haalbaar is, zo blijkt:

Totale inkomsten verhogen

- Het totaal aantal tickets verhogen: geen effect op inkomsten van de bandleden, want gages worden al berekend op basis van maximale capaciteit van zalen, risico ligt bij het podium
- De prijs per ticket verhogen: vanwege de kritische prijselasticiteit en de marktwerking, ook ten opzichte van buitenlandse acts, is dit zeer beperkt effectief
- Het aantal optredens verhogen: de totale inkomsten nemen wellicht toe, maar de kosten nemen evenredig toe, dus dit verhoogt de inkomsten per optreden niet

Anders verdelen van de inkomsten

- De podia zouden een groter deel van de inkomsten uit ticketing en horeca kunnen doorgeven aan acts, maar dan wordt het verlies van podia hierop groter
- De podia zouden een groter deel van publieke gelden kunnen doorgeven aan acts: de podia beschikken niet over (geormerkte) programmabudgetten en zijn het overgrote deel van de subsidies kwijt aan huisvesting en vaste kosten
- Succesvolle acts in fase 3 en fase 4 zouden een deel van hun inkomsten via podia of boekers kunnen doorspelen naar acts in fase 0 t/m 2, maar die kans is klein

Uitgaven voor een act beperken

- Door de omvang van de eigen crew te beperken die meegaat naar het optreden worden kosten beperkt, maar moeten bandleden meer zelf doen (rijden, sjouwen, geluid en licht regisseren) terwijl dit een ander vak is en het bovendien de bandleden zelf meer tijd kost
- Er kunnen andere financiële afspraken worden gemaakt met de crew en het management, maar daarmee verschuift het inkomensprobleem naar de crew
- Er kunnen minder bandleden worden ingezet waardoor de inkomsten per bandlid omhoog gaan, maar de act verandert en de werkgelegenheid neemt af

Kortom: het is geen oplossing om de inkomsten uit publiek te verhogen of de inkomsten anders te verdelen. Dat is ook niet zo gek, want anders waren die oplossingen uiteraard allang uitgevoerd. De hoop is gevestigd op aanvullende financiële ondersteuning en/of impulsen.

Aanvullende financiering vanuit diverse fondsen

Zoals in de culturele sector veel meer voorkomt, kan publieke en private financiering een aanvulling vormen op de bekostiging van inkomsten, wanneer marktwerking onvoldoende rendement oplevert en er wel degelijk waarde wordt gehecht aan een bredere keten en talentontwikkeling. Er zijn dan ook diverse fondsen die op enige wijze de popsector steunen. Het valt te overwegen deze fondsen aan te vullen ten behoeve van fair pay. We noemen hieronder een niet uitputtende lijst van fondsen, met name publieke fondsen. Private fondsen verstrekken vooral incidentele steun aan projecten.

- **Fonds Podiumkunsten:** Podiumregeling – een brede regeling voor ondersteuning van onder meer programmering op alle soorten podia
- **Fonds Podiumkunsten:** Tournee- en promotieregeling (nieuw) – bijdragen voor het spelen en promoten van een tournee voor jonge makers
- **Fonds Podiumkunsten:** Upstream-regeling – bijdragen om een sprong te maken naar meer publiek en ook meer inkomsten voor gevorderden
- **Nationaal Podiumplan:** een financiële aanvulling van 50% op basis van de Sena-norm voor de gages van muzikanten en musici (zie bijlage 5)
- **Sena-fondsen:** diverse fondsen zoals het Performers Fonds, Fonds Uitvoerende Kunstenaars en het Sena Productiefonds Producenten.
- **Prins Bernhard Cultuurfonds** (privaat): eind 2022 ontvingen 65 poppodia allemaal € 30.000 van het Cultuurfonds. De podia kunnen deze middelen inzetten voor (marketing) initiatieven om het verloren publiek terug te winnen en/of jonge experimentele makers te kunnen blijven programmeren

Bijlagen

Deelnemerslijst werkgroepen

Werkgroep 1 – (door)ontwikkelen tool carrièrefase

- Chris Moorman – Popronde
- Froukje Bouma – MOTEL Artist Management
- Pien Feith – Friendly Fire
- Rita Zipora Verbrugge – BAM! Popauteurs

Werkgroep 2 – urenbesteding popmuzikanten

- Marjolein Kooijman – Hey Ho Let's Go Music
- Will Maas – Ntb/Kunstenbond

Werkgroep 3 – bepalen van tarieven in de praktijk

- Arriën Molema – BAM! Popauteurs
- Fred Bond – Paradiso Amsterdam
- Jolanda Beyer – Patronaat Haarlem
- Majel Blonden – Paard Den Haag
- Mischa van den Ouweland – Popronde
- Pien Feith – Friendly Fire

Aanwezig vanuit fairPACCT

- Noud van de Rhee – Voorzitter
- Lydia Jongmans – Secretaris

Vragenlijst enquête urenbesteding – (I) Weekindeling

- 1a** Hoeveel uur per week besteed je gemiddeld aan:
- Jouw beroepspraktijk als artiest/bandlid met eigen werk (o.a. schrijven, opnemen, repeteren, optreden)
  - Jouw beroepspraktijk als sessiemuzikant (werk van anderen dat je in opdracht uitvoert) (o.a. studeren, repeteren, optreden)
  - Lesgeven (of andere educatieve activiteiten) in het vakgebied muziek
  - Andere activiteiten binnen het vakgebied muziek
  - Werk buiten het vakgebied muziek
- 1b** Mocht je bovenstaand antwoord willen toelichten, dan kan dat hier
- 1c** Wil je de urenbesteding nogmaals invullen voor een andere periode? [Als ja, dan 1a en 1b nogmaals]
- 2** Hoe ziet jouw ideale werkweek eruit?
- Jouw beroepspraktijk als artiest/bandlid met eigen werk (o.a. schrijven, opnemen, repeteren, optreden)
  - Jouw beroepspraktijk als sessiemuzikant (werk van anderen dat je in opdracht uitvoert) (o.a. studeren, repeteren, optreden)
  - Lesgeven (of andere educatieve activiteiten) in het vakgebied muziek
  - Andere activiteiten binnen het vakgebied muziek
  - Werk buiten het vakgebied muziek
- 3** In hoeveel verschillende bands/projecten ben je als artiest met eigen werk actief?
- 4** In hoeveel verschillende bands/projecten ben je als sessiemuzikant actief?
- 5a** Ben je in loondienst als muziekprofessional?
- 5b** [Als 5a = ja] Voor hoeveel fte ben je in loondienst als muziekprofessional?
- 6** Hoeveel andere betaalde projecten/opdrachten doe je als muziekprofessional?
- 7a** Ben je in loondienst buiten het vakgebied muziek?
- 7b** [Als 7a = ja] Voor hoeveel fte ben je in loondienst buiten het vakgebied muziek?
- 8** Hoeveel andere betaalde projecten/opdrachten doe je buiten het vakgebied muziek?

Vragenlijst enquête urenbesteding – (II) Live

10a Hoeveel tijd ben je per week gemiddeld bezig met activiteiten rondom optreden(s)?

- Onderhoud instrument(en)
- Administratie
- Management: regelen en afstemmen rondom optredens (individueel)
- Management: regelen en afstemmen rondom optredens (voor act)
- Netwerken, acquisitie en promotietaken (individueel)
- Marketing en promotie (voor act)
- Bijhouden muzikale vaardigheden en/of (in)studeren van muziek
- Bijhouden overige kennis binnen vakgebied muziek
- Schrijven/werken aan repertoire (individueel)
- Schrijven/werken aan repertoire (samen met anderen)
- Maken van opnames en/of muziekproducties van eigen repertoire
- Repeteren met anderen: ontwikkelen van show
- Repeteren met anderen: doorloop in aanloop van een show
- Reistijd naar repetities

- Activiteiten rondom een optreden (reizen, op- en afbouw, soundcheck, wachttijd)
- Optreden
- Andere activiteit, namelijk ...
- Andere activiteit, namelijk ...
- Andere activiteit, namelijk ...
- Andere activiteit, namelijk ...

10b Wil je bovenstaande vraag nogmaals invullen voor een andere periode? [Als ja, dan 10a nogmaals]

10c Hoeveel optredens doe je gemiddeld per jaar?

Vragenlijst enquête urenbesteding – (III) Algemeen

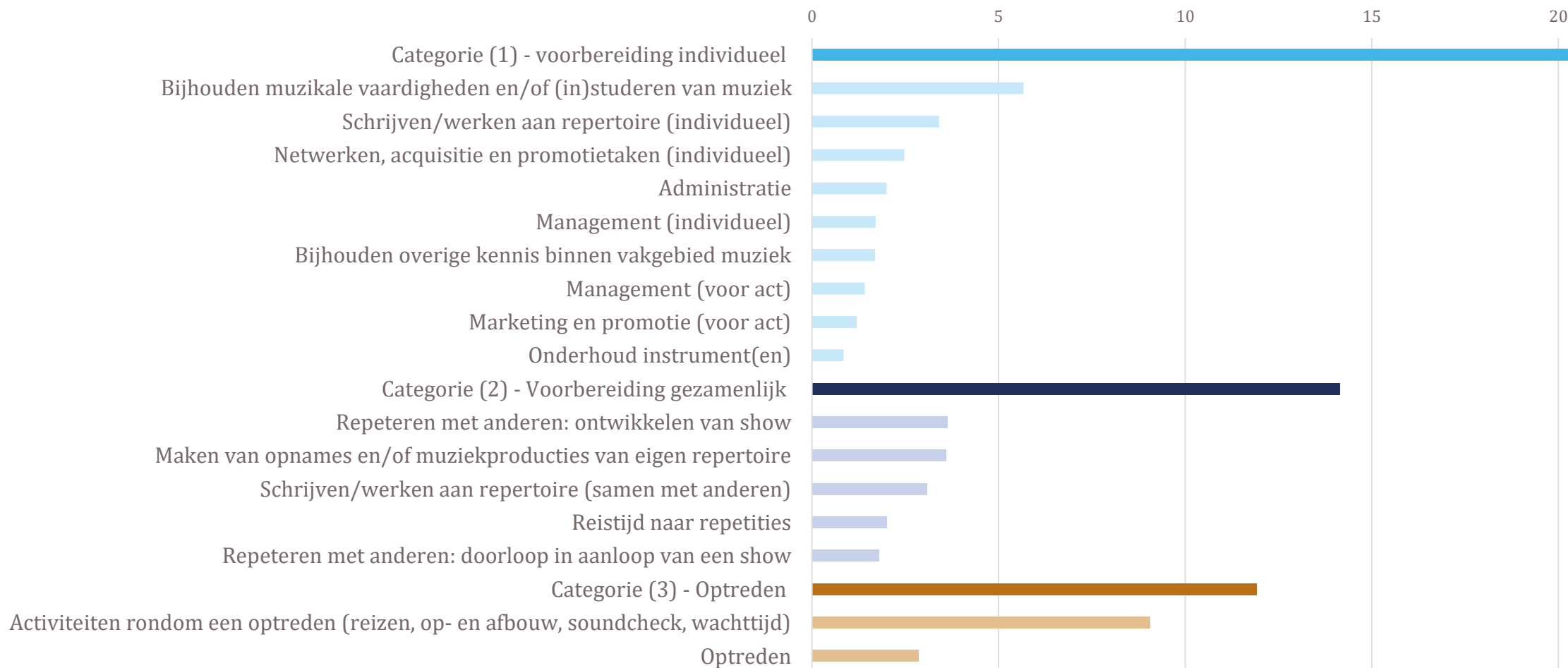
- 11a** Wat beschrijft jouw situatie het beste?
- Alleenstaand zonder kinderen
  - Alleenstaand met kinderen
  - Samenwonend/gehuwd zonder kinderen
  - Samenwonend/gehuwd met kinderen
  - Anders, namelijk...
- 11b** [Als 11a = met kinderen] Hoeveel kinderen wonen er in jouw huishouden?
- 12** Wat is jouw bruto jaarinkomen van 2022?
- € 0 - € 9.999
  - € 10.000 - € 19.999
  - € 20.000 - € 29.999
  - € 30.000 - € 39.999
  - € 40.000 - € 49.999
  - € 50.000 - € 59.999
  - € 60.000 of meer
- 13** Hoeveel% van het totale huishoudinkomen breng jij in?
- 14** Wat zijn jouw maandelijkse verplichte vast woonlasten?
- Huur of hypotheek
  - Gas/water/licht
  - Gemeentebelastingen en woonverzekeringen
- 15** Ben je verzekerd bij ziekte (via een werkgever of als ZZP'er via een zelfgekozen verzekering)?
- 16** Bouw je een pensioen op?
- 17** Besteed je tijd aan bijscholing en/of loopbaanontwikkeling binnen het vakgebied muziek?
- 18** Besteed je tijd aan bijscholing en/of loopbaanontwikkeling buiten het vakgebied muziek?
- 19** [Als 17 = ja of als 18 = ja] Om welke cursus, workshop of masterclass gaat dit?
- Einde vragenlijst*
- 20** Als je nog iets wilt toevoegen over de urenbesteding van muzikanten of een ander onderwerp, dan kan dat hier

Grafiek in groot formaat

Zie pagina 13 voor een toelichting op deze grafiek.

Gemiddeld aantal uren per week – uitgesplitst naar activiteiten

NB: muzikanten verdelen deze tijd veelal over meerdere acts en meerdere optredens

Vragenlijst tool fasebepaling carrière act (I)

De tool bevindt zich op het moment van schrijven nog in de testfase. Vragen en antwoordcategorieën zijn daarmee onder voorbehoud.

Hoe lang ben je al bezig onder deze naam?

Wanneer ben je met deze specifieke act begonnen? Wanneer was je eerste show, was je eerste release?

- 0 tot 6 maanden
- 6 maanden tot 2 jaar
- 2 tot 5 jaar
- 5 tot 10 jaar
- Meer dan 10 jaar

Hoeveel tracks heb je gereleased?

Tel alle losse tracks bij elkaar op (nummers op EP's, albums, losse singles etc.)

- 0
- 1 – 5
- 5 – 10
- 10 – 30
- 30 of meer

Hoeveel shows op (VNPF) poppodia en festivals heb je met deze act gedaan in de afgelopen 4 jaar?

Een lijst van de VNPF-podia is te vinden via <https://www.vnpf.nl/over-vnpf/onze-leden>. Alleen live-streams opgenomen in VNPF-podia tellen ook mee.

- 0 tot 5
- 5 tot 20
- 20 tot 50
- 50 tot 100
- 100 of meer

Hoeveel shows op overige podia heb je met deze act gedaan in de afgelopen 4 jaar?

Denk hierbij aan café's, popronde, besloten optredens, theaters, braderieën, tentfeesten, discotheken

- 0 tot 15
- 15 tot 30
- 30 tot 50
- 50 t/m 75
- 75 of meer

Vragenlijst tool fasebepaling carrière act (II)

Hoeveel monthly listeners heeft deze act op Spotify?

- < 1.000
- 1.000 tot 7.000
- 7.000 tot 100.000
- 100.000 tot 500.000
- 500.000 of meer

Hoeveel streams heeft deze act in totaal (sinds het jaar dat de act bestaat)?

Deezer, Spotify, Apple Music, Bandcamp en YouTube bij elkaar opgeteld

- < 50.000
- 50.000 – 350.000
- 350.000 – 5.000.000
- 5.000.000 – 10.000.000
- Meer dan 10.000.000

Hoeveel airplay op landelijke radio heeft deze act de afgelopen twee jaar gehad?

- 0
- 1 tot 6
- 6 tot 25
- 25 tot 500
- 500 of meer

Hoeveel landelijke media aandacht heeft deze act de afgelopen twee jaar gehad? Het gaat hierbij om het aantal recensies, artikelen, spreads en live-optredens op tv of radio.

- 0
- 1 tot 4
- 4 tot 20
- 10 tot 25
- 25 of meer

Vragenlijst tool fasebepaling carrière act (III)

Hoeveel volgers in totaal heeft deze act op social media?

Tel de verschillende social media platforms bij elkaar op

- < 100
- 100 tot 3.000
- 3.000 tot 15.000
- 15.000 tot 100.000
- 100.000 of meer

Hoeveel professionele erkenning heeft deze act tot nu toe gekregen?

Het gaat hierbij om nominaties, prijzen en selecties.

Bijvoorbeeld een nominatie voor - of het winnen van - een Edison, selectie voor 3voor12 talent, selectie voor de popronde, selectie van talent van het nieuwe jaar de Volkskrant, etc.

- 0
- 1 tot 5
- 5 tot 15
- 15 tot 30
- 30 of meer

Hoeveel shows in het buitenland heeft deze act in de afgelopen 4 jaar gedaan?

- 0
- 1 tot 5
- 5 tot 25
- 25 tot 50
- 50 of meer

Sena-norm en subsidieregeling NPP

- In 2022 was de Sena-norm € 270 → In 2023 wordt het € 290.
- De subsidieregeling matcht gages voor optredens in kleine podia aan de Sena-norm. Een podium nodigt de uitvoerenden uit op basis van betaling van minimaal 50% van de gagenorm per musicus per concert. Dat bedrag wordt vanuit het NPP gematcht. Per optreden wordt tot een maximum van 5 musici, per 20 januari 2022 opgehoogd tot 8 musici, als ondersteuning door het NPP toegekend. De betaling vindt plaats direct aan de individuele artiest na afloop van het concert.

Voorwaarden voor de podia zijn:

- Er dient in basis entree geheven te worden; het concert moet openbaar zijn; er moet promotie voor gemaakt worden; ook organisaties die vanuit een cultureel motief op verschillende plekken concerten organiseren komen in aanmerking; adequate faciliteiten zijn voor het betreffende concert zijn een vereiste.
- Festivals, VNPF-poppodia en VSCD-podia (theaters en concertzalen) komen niet in aanmerking. Evenmin andere podia die meer dan € 50.000 gemeentelijke subsidie ontvangen.

- VIP-podia (jazzpodia) die gebruik maken van de kleine SKIP-regeling van het Fonds Podiumkunsten kunnen wel gebruik maken van de NPP-regeling

Voorwaarden muzikanten:

- De musici moeten langer dan twee jaar professioneel actief zijn en in de achttien maanden voor 15 maart 2020 minimaal zes concerten gegeven hebben op podia waar entree geheven werd.
- Zij kunnen tussen 1 juni 2021 en 30 juni 2022 maximaal twintig keer gebruik maken van de regeling.

Kader: naleving Sena-norm

In 'The way to fair pay. Fair practice in de popsector' (een quickscan uitgevoerd door Hey Ho Let's Go Music in opdracht van het Nationaal Podiumplan) wordt geconstateerd dat de gagenorm van € 270 euro bekend is bij podia, maar dat deze om verschillende redenen niet werd gehanteerd. Uitzonderingen zijn poppodia die (project)subsidie ontvangen.

Quickscan Sena-norm, Nationaal Podiumplan januari 2022

- In de popsector maken organisatoren doorgaans deals per band/act, niet per musicus. Er wordt vaak gewerkt vanuit de marktwerking/marktwaarde van een artiest (costing: tickets x bezoekers = bruto inkomsten - kosten = bandgage). Vaak ligt de gage voor een band tussen de € 150 - € 750 en soms tussen de € 750 - € 1200. Bij populaire bands zijn de gages hoger. De afspraken variëren van een uitkoopsom, een garantiesom met een 'percentage/break' of een 'deurdeal' i.v.m. de risicospreiding. Muzikanten maken onderling afspraken binnen de band, ook wordt er vaak een specifieke geluidstechnicus ingehuurd.
- De gages zijn vaak lager dan € 270 euro (*was Sena-norm in 2022*) als geheel en ook lager dan € 135 per muzikant voor het podium m.u.v. bekende artiesten. Hoewel de gagenorm van € 270 per musicus bij sommige podia wel bekend is, is dit om verschillende redenen nog niet de norm. Uitzonderingen zijn enkele podia die veel (project)subsidie genieten, waarbij deze norm als voorwaarde wordt gehanteerd.
- Een minimumbedrag van € 135 per musicus voor het podium zou ten gevolg kunnen hebben dat grotere formaties niet meer geboekt worden of extra muzikanten thuis moeten blijven. Het NPP heeft in de originele regeling een maximum van 5 musici per band opgenomen, wat dus ongunstig is voor musici en formaties met een grotere bezetting.
- Artiesten/makers met eigen werk die nog geen grote bekendheid genieten verdienen doorgaans minder dan de helft van wat cover- en tributebands krijgen. Dit heeft te maken met wat populair blijkt bij publiek. Door dit mechanisme zijn er voor artiesten met eigen werk weinig speelmogelijkheden, en als er wel gespeeld kan worden zijn de gages meestal laag met name als gevolg van de eerdergenoemde marktwerking.
- Een aantal popkoepels hanteren een intern gecommuniceerde prijstabel. Zo kiest bijvoorbeeld de Popunie er als gesubsidieerde organisatie voor om een onderscheid te maken tussen drie lagen talent: amateur, middensegment en toplaag, waarbij getalenteerde artiesten in het middensegment een bedrag van € 75 per muzikant als vergoeding krijgen, en degenen in de toplaag de gagenorm van € 270.
- Carrièreontwikkeling: muziekopleidingen, (kleinere) podia veelal gerund door muziek liefhebbers, de Popronde en enkele festivals fungeren als een springplank voor de pophelden van morgen. Ook de media speelt een rol in dit proces. Succes in de popmuziek kent veelal een korte houdbaarheidsdatum. Dit maakt de popmuzieksector enerzijds dynamisch en interessant, maar anderzijds ook vluchtig en weinig duurzaam. De vergelijking met topsport dringt zich op.

HTH-Research (uit rapportage)

- Muzikanten treden gemiddeld 80 keer per jaar op en deze optredens duren bij de twee groepen musici klassiek en pop rond de twee uur gemiddeld.
- Per optreden/concert hebben beide groepen musici gemiddeld een gage van € 276 (zie pagina 45 van dit rapport). De eerste 50% van de musici haalt niet meer dan € 200 (mediaan). Deze groep krijgt geen vergoeding voor repetitie-, studie- of reistijd.
- Beide groepen verdienen in 2019 gemiddeld € 16.150 euro (omzet, ex BTW) door op te treden of concerten te geven. De eerste 50% verdiende niet meer dan € 11.000 (mediaan).
- Volgens de helft van de musici (alle genres) leggen de opdrachtgevers niet uit waarom welk tarief wordt betaald. Vier op de vijf musici onderhandelen met een opdrachtgever, ongeveer 80% vindt desondanks de betaalde tarieven (zeer) laag.
- Volgens de musici (alle genres) is gemiddeld € 439 een goed tarief voor optredens/concerten. Dat is € 163 per optreden/concert meer dan de € 276 die thans gemiddeld geboden wordt.

HTH-research uren (analyse door Berenschot)

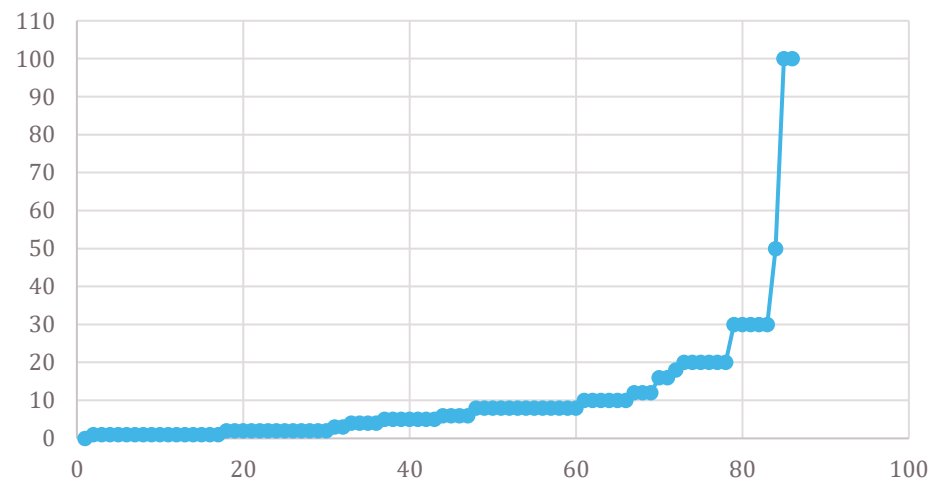
Tabel: tijdsinvestering van popmuzikanten per optreden (in uren)

- Bij de categorie 'voorbereiding' is er een groot verschil te zien tussen het gemiddelde, de mediaan en het meest voorkomende antwoord. Dit komt omdat er twee respondenten zijn die hier als antwoord '100 uur' en één respondent '50 uur' hebben gegeven. Dit is een groot verschil met de mediaan. Rechts is een spreidingsgrafiek opgenomen.
- Dit maakt dat het gemiddelde een stuk hoger ligt dan de mediaan en de meest voorkomende getallen.
- Als je deze drie outliers eruit haalt dan krijg je de volgende getallen
  - **Gemiddelde 16,73** (i.p.v. 19,05 zoals in de tabel rechts)
  - Mediaan 13
  - Meest voorkomend 7

'Meest voorkomend' laat zien welk antwoord het vaakst gegeven is door de respondenten.

	Gemiddeld	Mediaan	Modus
Duur optreden	2,12	1,5	1
Voorbereiden	10	6	1
Reizen	3	3	3
Overig	3	3	2
Totaal	19,05	14	7

Aantal uur voorbereiden per optreden

HTH-research bedrag (analyse door Berenschot)

	Gemiddeld	Mediaan	Modus	Min	Max
Gage per optreden	€ 302	€ 200	€150	€ 25	€ 8.000
Vergoeding repetitietijd	€ 27	€ 0	€ 0	€ 0	€ 250
Vergoeding reistijd	€ 3	€ 0	€ 0	€ 0	€ 50

Gage van popmuzikanten per optreden

- Waar de meeste respondenten rond 150 – 300 euro zitten voor een optreden, zijn er een aantal uitschieters in de dataset. Er is een respondent die 8000 euro per optreden ontvangt. Ter vergelijking: het eerste bedrag dat hierop volgt is 700 euro > Als deze outliers niet worden meegerekend dan komt het gemiddelde bedrag neer op **222** euro.

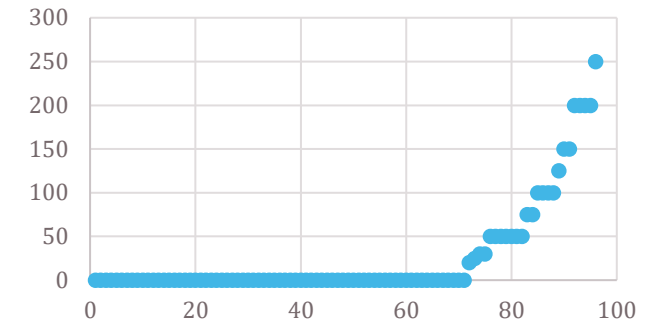
Repetitietijd

- Veruit het grootste gedeelte van de respondenten geeft aan 0 euro te ontvangen voor repetitietijd
- Spreadingsgrafieken: horizontale as = aantal respondenten, verticale as is vergoeding in euro's)

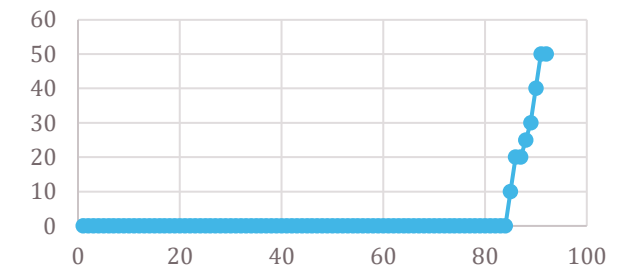
Reistijd

- Een enkeling ontvangt vergoeding voor reistijd.

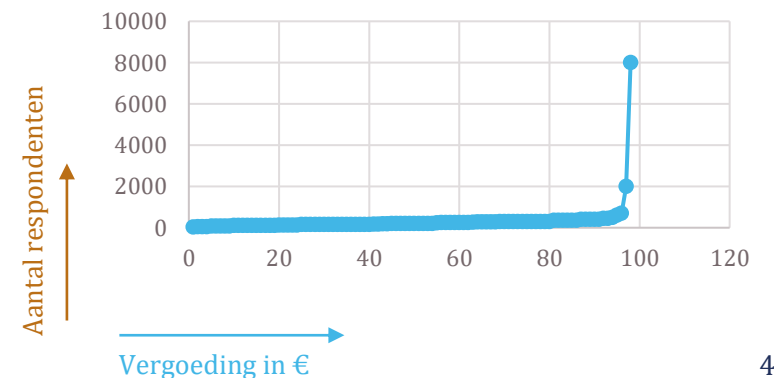
Vergoeding per repetitie/studietijd

Vergoeding voor reistijd

Gage per optreden/concert

Berekening kloof (als alle optredens door acts in fase 1 worden gedaan)

In deze berekening is gedaan alsof alle 8.000 optredens (de optredens in kleine zalen en voorprogramma's grote zalen door Nederlandse acts in 2019) gedaan is door acts in fase 1 (upcoming). In deze berekening is uitgegaan van:

- Een crew van één technicus à € 200
- Reis- en onkosten van € 135
- Een act met vier personen
- De bedragen uit de tabel op pagina 25:
  - Praktijk: € 50 per persoon per optreden
  - Fair pay: € 258 per persoon per optreden (o.b.v. minimumloon)
  - Sociaal minimum: € 116 (o.b.v. bijstand)

Beloningsperspectief (fair pay en sociaal minimum)

Beschrijving	Bedrag (fair pay)	Bedrag (sociaal minimum)
Inkomsten per bandlid * gemiddeld aantal bandleden	€ 258 * 4 = € 1.032	€ 116 * 4 = € 464
Crew, reis- en onkosten	€ 335	€ 335
Inkomsten per band	€ 1.367	€ 799
Aantal optredens * inkomsten per band	8.000 * € 1.367 = 10,9 miljoen	8.000 * € 799 = 6,4 miljoen

Praktijk

Beschrijving	Bedrag
Inkomsten * aantal bandleden	€ 50 * 4 = € 200
Crew, reis- en onkosten	€ 335
Inkomsten per band	€ 535
Aantal optredens * inkomsten per band	8.000 * 535 = 4,3 miljoen

Kloof

Met bovenstaande uitgangspunten is de totale omvang van de kloof tussen fair pay en sociaal minimum ten opzichte van de praktijk op jaarbasis:

- **Fair pay: € 6,6 miljoen** (10,9 miljoen – 4,3 miljoen)
- **Sociaal minimum: € 2,1 miljoen** (6,4 miljoen – 4,3 miljoen)

Berekening kloof (als alle optredens door acts in fase 2 worden gedaan)

In deze berekening is gedaan alsof alle 8.000 optredens (de optredens in kleine zalen en voorprogramma's grote zalen door Nederlandse acts in 2019) wordt gespeeld door acts in fase 2 (developing). In deze berekening is uitgegaan van:

- Een crew met twee technici à € 200 en één manager à € 165
- Reis- en onkosten van € 135
- Een act met vier personen.
- De bedragen uit de tabel op pagina 27:
  - Praktijk: € 100 per persoon per optreden
  - Fair pay: € 414 per persoon per optreden (o.b.v. modaal loon)
  - Sociaal minimum: € 258 (o.b.v. minimumloon)

Beloningsperspectief (fair pay en sociaal minimum)

Beschrijving	Bedrag (fair pay)	Bedrag (sociaal minimum)
Inkomsten per bandlid * gemiddeld aantal bandleden	€ 414 * 4 = € 1.656	€ 258 * 4 = € 1.032
Crew, reis- en onkosten	€ 700	€ 700
Inkomsten per band	€ 2.356	€ 1.732
Aantal optredens * inkomsten per band	8.000 * € 2.356 = 18,8 miljoen	8.000 * 1.732 = 13,9 miljoen

Praktijk

Beschrijving	Bedrag
Inkomsten * aantal bandleden	€ 100 * 4 = € 400
Crew, reis- en onkosten	€ 700
Inkomsten per band	€ 1.100
Aantal optredens * inkomsten per band	8.000 * 1.100 = 8,8 miljoen

Kloof

Met bovenstaande uitgangspunten is de totale omvang van de kloof tussen fair pay en sociaal minimum ten opzichte van de praktijk op jaarbasis:

- **Fair pay: 10 miljoen** (18,8 miljoen – 8,8 miljoen)
- **Sociaal minimum: 5,1 miljoen** (13,9 miljoen – 8,8 miljoen)

Samenvatting berekeningen kloof

In hoofdstuk 5 wordt de kloof berekend aan de hand van de verhouding twee derde fase 1 en een derde fase 2. Dit betekent:

- **Fair pay:** 2/3 van € 6,7 miljoen en 1/3 van € 10,0 miljoen → **€ 7,8 miljoen**
- **Sociaal minimum:** 2/3 van € 2,1 miljoen en 1/3 van € 5,1 miljoen → **€ 3,1 miljoen**

	Alle bands fase 1	Alle bands fase 2	Gewogen verdeling - 2/3 fase 1 - 1/3 fase 2
Fair pay	€ 6,6 miljoen	€ 10,0 miljoen	€ 7,8 miljoen
Sociaal minimum	€ 2,1 miljoen	€ 5,1 miljoen	€ 3,1 miljoen

Uitgaande van 8.000 optredens, een act met vier bandleden en onkosten zoals beschreven op voorgaande pagina's

Berenschot

www.berenschot.nl

[linkedin.com/berenschot](https://www.linkedin.com/company/berenschot)